

BRIEF UIT DEN VREEMDE

BEZOEK AAN ZWEDEN

Een uitnodiging voor de viering van het jubileum der *Acta medica Scandinavica* gaf mij de welkome gelegenheid voor een bezoek aan Stockholm. Een luchtreis van 6 uur bracht mij nog juist op tijd voor het feestdiner. Hier waren velen der bekendste Scandinavische klinici vertegenwoordigd: allereerst de hoofdredacteur der *Acta medica Scandinavica*, prof. I. HOLMGREN, de doyen der Deensche internisten KNUD FABER, vol vitaliteit ondanks zijn 83 jaren, SVEN INGVAR, internist-neuroloog uit Lund, en talrijke anderen uit Zweden, Denemarken, Noorwegen, Finland en zelfs IJsland. Nederland was vertegenwoordigd door MULDER en ondergeteekende. Al spoedig bleken ons drie dingen. In de eerste plaats de groote vereering, die er bij alle aanwezigen bestond voor de figuur van ISRAEL HOLMGREN, een veneratie, die niet alleen berust op zijn beteekenis als internist en als redacteur van de *Acta medica Scandinavica*, maar bovendien op zijn onverzettelijke houding in dezen oorlog. In de tweede plaats trof de groote kameraadschappelijkheid tusschen de vertegenwoordigers der verschillende landen, waarbij de Scandinavische talen slechts weinig onderlinge moeilijkheden van contact boden. In de derde plaats was van het begin af een groote sympathie voor Holland bij allen merkbaar. Mijn tafelbuurman SVEN INGVAR verraste mij met een gesprek in zuiver Nederlandsch, vrijwel zonder accent.

Den volgenden dag werden wij uitgenoodigd in het landhuis van professor HOLMGREN. Na de ceremonische onthulling van een zeer geslaagd beeld van HOLMGREN namen wij deel aan een redactievergadering der *Acta medica Scandinavica*. Het bleek, dat van Duitse zijde gevraagd was om hun publicatiës op te nemen in dit tijdschrift. Uit de discussie was het duidelijk, dat de meeste aanwezigen, vooral uit de landen, die bezet waren geweest, hiervoor op het oogenblik zeer weinig voelden. Dit punt werd aangehouden. Verder kwam ter sprake de vraag van een openstelling van het tijdschrift voor publicaties uit andere landen, om het meer tot een internationaal orgaan te maken. Hiervoor bestond meer animo.

Later bracht ik een bezoek aan het Karolinska ziekenhuis, waar prof. SVARTZ mij met groote bereidwilligheid de inrichting toonde. Het betreft hier een nieuw ingericht ziekenhuiscomplex, waaraan nog voortdurend nieuwe instituten worden toegevoegd. Het hoofdgebouw, waarin onder andere de chirurgie, interne geneeskunde, Röntgen-diagnostiek, oogheekunde, keel-, neus- en oorheekunde en de physische therapie zijn ondergebracht, is in een vierhoek gebouwd, waarbij de collegezaal zich in het midden op de binnenplaats bevindt. Deze collegezaal bevat projectieapparaten voor Röntgenfilms, microscopie en diapositieven, terwijl ook het schrijven op het zwarte bord vervangen wordt door een toestel waarbij het geschrevene rechtstreeks geprojecteerd wordt op een wit vlak. Verder bevindt zich aan de zoldering een inrichting voor geluidweerkaatsing, waardoor de acoustiek belangrijk verbeterd wordt. Het laboratorium is uitstekend en modern ingericht. Opmerkelijk is de sterke onderverdeeling voor verschillende doeleinden. Het probleem van de verhouding tusschen het laboratorium voor de kliniek voor inwendige ziekten en de onderzoekingen die voor de andere klinieken moeten worden verricht, met andere woorden de vraag of al dan niet een zelfstandig centraal laboratorium moet worden ingericht, is ook hier aan de orde; de oplossing schijnt hier eveneens moeilijkheden te geven. Veel ruimte was beschikbaar voor het laboratoriumwerk der studenten. De capaciteit der interne kliniek is ongeveer 160 bedden, terwijl 25 bedden voor particuliere patiënten beschikbaar zijn. Zeer merkwaardig is hier de financieele regeling, waarbij het namelijk aan de patiënten zelf wordt overgelaten of zij den chef der afdeling al dan niet wenschen te honoreeren. Op het programma voor de inrichting staat nog een instituut voor wetenschappelijk rheuma-onderzoek. Het is zeker dat hier een zeer fraai wetenschappelijk universitair centrum wordt ingericht, waarvan belangrijke resultaten verwacht mogen worden.

Op uitnodiging van professor INGVAR bezocht ik hierna het Noorsch congres voor inwendige geneeskunde te Göteborg. Het spreekt van zelf, dat de taal een ernstige hindernis vormde voor het begrijpen der voordrachten, maar door de welwillend verstrekte toelichtingen gelukte het toch een algemeenen indruk te krijgen.

In de sectie voor cardiologie werd veel aandacht gewijd aan hypertensie. HALONEN deed mededeeling van de sulfocynaatbehandeling bij hypertensie, op grond van een materiaal van 119 patiënten. Bij 36 pCt. dezer zieken werden bijwerkingen gezien, zooals huiduitslag en diarrhee. In 34 pCt. werd een duidelijke bloeddrukdaling verkregen, maar bij de helft der patiënten moest de behandeling worden afgebroken wegens toxische verschijnselen.

EHRSTRÖM sprak over de hartverschijnselen bij hypertensie en legde onder andere den nadruk op de beteekenis der hartvergrooting voor de prognose.

In sectie B hielden verschillende onderzoekers een voordracht over de werking van de thiouracilbehandeling bij hyperthyreoidisme. KJERRULF-JENSEN en MEULENGRACHT deelden hun ervaringen mede met het propyl-thiouracil. Zij vonden met dit praeparaat bij proeven op dieren een tienvoudige werking vergeleken met het thiouracil en verkregen ook bij den mensch met deze verbinding gunstige resultaten zonder bijwerking. WALDENSTRÖM, juist teruggekeerd uit Amerika, vertelde zijn gunstige ervaringen met de folinezuurbehandeling bij perniciose anaemie. ESPERSEN en JÖRGENSEN zagen eveneens bij een tegen lever resistente perniciose anaemie na een gift van 100 mg folinezuur een reticulocytenstijging tot 326 per duizend, met stijging van erythrocyten en leucocyten. Prof. NANNA SVARTZ deed een mededeeling over de electrophoretische plasma-analyse bij polyarthritis rheumatica acuta. Des middags besprak zij de behandeling van colitis ulcerosa met salazopyrine. Bij 124 patiënten verkreeg zij in 90 pCt. een gunstig resultaat. Ook met een ander praeparaat, namelijk phthalylsulfathiazol werden door TRIER gunstige resultaten verkregen. NYMAN noemde het methylscopolamine als krachtig antispasmodicum.

Den volgenden dag werd een uitgebreide bespreking gewijd aan hepatitis en levercirrhose, waarbij wederom de plasma-eiwitten intensief bestudeerd werden. LEHMANN sprak over de thymol-test als leverfunctieproef. Verder waren er voordrachten over de penicillinebehandeling van scarlatina; er werden gunstige resultaten verkregen maar de bijzonderheden ontgingen mij. STENQVIST sprak over de atyp'sche acute pneumonie (de zogenaamde viruspneumonie), waarvan hij talrijke gevallen zag. Hij vestigde vooral de aandacht op de kenmerkende Röntgenphoto's. KALLNER sprak over de behandeling van asthma bronchiale met sulfanilamide-paerparaten. Langdurige behandeling had een gunstigeffect. Belangwekkend was de laatste mededeeling, van HELANDER, over de toepassing van de fluorescentiemicroscopie. Het was hem gebleken, dat toepassing van sulfanilamidepaerparaten leidde tot een sterke fluorescentie van bepaalde weefsels, vooral bindweefsel en elastisch weefsel. Deze methode werd aangewend voor de histo-pharmacologische bestudeering der verdeeling van deze paerparaten in de weefsels. Zeer fraaie kleurenphotographieën met deze methode verkregen werden door hem gedemonstreerd.

Door gelijktijdige voordrachten in drie secties, was, zooals gewoonlijk op deze congressen, slechts een deel der voordrachten te volgen, zoodat zonder twijfel veel belangrijke mededeelingen mij zijn ontgaan. Het bovenstaande geeft echter toch een indruk van de talrijke belangwekkende onderzoekingen, die in Scandinavië in gang zijn en over de verkregen uitkomsten.

Ook gedurende dit congres werd ik getroffen door de groote gastvrijheid en de gevoelens van vriendschap tegenover Nederland, waarvan een ieder blijk gaf.

Na afloop van het congres bracht ik ten slotte nog een kort bezoek aan Uppsala, in het bijzonder aan de clinic van BERGMARK, die thans emeritus is geworden en opgevolgd door ASK-UPMARK. Als belangrijke onderzoekingen uit deze clinic mag ik noemen die van SEGERDAHL over de samenstelling van het beenmerg. De Universiteit van Uppsala, één der oudste van Europa, is vooral wereldberoemd door de onderzoekingen van TISELIUS, den laatsten tijd in het bijzonder over electrophorese, en van SVEDBERG, die, zooals bekend, het principe der ultra-centrifuge ontwikkelde en toepaste.

Een bezoek aan oud Uppsala, het centrum der oude Zweedsche beschaving, waarvan nog talrijke resten aanwezig zijn, bekroonde op waardige wijze dezen dag.

Het is wel zeker, dat het aanknoopen van nauwe banden tusschen Nederlandsche en Scandinavische internisten, vooral voor ons van het grootste belang zal zijn en in hooge mate stimuleerend zal werken. Volgens mijn ervaringen kan hierbij gerekend worden op zeer groote welwillendheid en tegemoetkoming in alle Scandinavische landen.

Amsterdam, Augustus 1946

P. FORMIJNE

FEUILLETON

DE MEDICI IN FRANKRIJK GEDURENDE DEN OORLOG

In de zomermaanden van 1940 rukte voor den derden keer in een periode van 70 jaar een Duitsch leger Frankrijk binnen.

Het Duitsche regime in Frankrijk toonde dezelfde trekken als in alle bezette gebieden van Europa: onderdrukking van geestelijke vrijheid, opheffing van politieke partijen en vakvereenigingen, invoering van maatregelen tegen de Joden, gelijkschakeling van organisaties en vereenigingen.

Een ondergrondse beweging ontstond reeds dadelijk na de bezetting van het Noordelijke Fransche gebied. Politiek geschoolden en ongeschoolden vonden elkaar in den strijd tegen den nationalen onderdrukker. Verschillende illegale organisaties ontstonden; aanvankelijk toonden deze onderlinge verschillen. Langzamerhand kwam er echter meer eenheid tusschen de illegale organisaties. Zij erkenden van midden 1942 af generaal DE GAULLE en zijn zoogenaamd Bevrijdingscomité als hun chef en van dien tijd af kon de coöperatie van de diverse verzetsbewegingen leiden tot het ontstaan van een Nationaal comité van verzet, waarvan de huidige Fransche minister-president GEORGE BIDAULT voorzitter was.

Binnen de verzetsorganisaties hadden de Fransche artsen hun specieele afdelingen opgericht. Zoo was er een „Front National des Médecins” als onderafdeeling der groote, communistisch getinte verzetsorganisatie „Front National”. Er bestond een „Service du Santé Nord” ontdaan van elke politieke strekking, en alleen er opgericht, de Fransche medici voor te bereiden op de taak die zij bij een nationalen opstand zouden moeten vervullen. De groote socialistische verzetsorganisaties „Mouvement de Libération Nationale” in het Zuiden en „Libération Nord” in het Noorden van Frankrijk telden elk afzonderlijke secties voor artsen en tandartsen.

De verbrekkeling in al deze medische organisaties leidde evenwel tot een verspilling van krachten en materiaal. De regeering van generaal DE GAULLE te Londen verzocht daarom een der eminentste Fransche geneeskundigen, prof. PASTEUR VALÉRY-RADOT, zich te belasten met de coördinatie van alle medische verzetsorganisaties. PASTEUR VALÉRY-RADOT was president van een illegale medische organisatie, den „Service du Santé National”, maar hij slaagde er in, diverse organisaties van illegaal werkende Fransche artsen te vereenigen tot een „Comité Médical de la Résistance” waarvan hij voorzitter werd.

Aanvankelijk was er weinig specifiek medisch werk voor de Fransche dokters, die lid waren van een illegale organisatie. Soms werd hun hulp ingeroepen voor het verbinden van Fransche patriotten, gewond bij aanslagen op Duitsche treinen of gebouwen. Naarmate evenwel de bezetting voortduurde, veranderde het werk der Fransche verzetsorganisaties.

Geheel anders dan in ons land het geval was, ontstonden in Frankrijk kleine legertjes in de bergen, de zoogenaamde maquis. In Midden- en Zuid-Frankrijk waren streken, waar zich nooit Duitschers vertoonden, waar slechts weinige wegen toegang gaven. In deze streken verzamelden zich allen, die zich wilden onttrekken aan de Duitsche maatregelen, en die tot actief verzet tegen den vijand wilden overgaan. Ontvluchte krijgsgevangenen, politiek verdachte personen, jonge Franschen, die niet als arbeider naar Duitschland wenschten te vertrekken, Fransche Joden, die deportatie naar Polen voor oogen hadden, verzamelden zich tot kleine groepen en eenheden. Wapens, aanvankelijk afkomstig van verborgen wapenvoorraden van het Fransche leger, later door Engelsche